

ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Дорогі шанувальники «Світогляду»!

Дякую Вам за увагу до тем, які висвітлюються на сторінках журналу, за Ваші відгуки та повідомлення. Особлива подяка авторам «Світогляду» за їхні високопрофесійні статті та есеї, поетичні твори та наукові розробки, які наповнюють особливим, багатим змістом наш журнал. Сьогодні хочу поговорити про знакові події 23–26 серпня 2022 року, а також про реакцію світової спільноти на російсько-українську війну. В пам'яті виринають різні спогади і віддзеркалюються як у веселковому спектрі: від надзвичайно яскравого та хвилюючого – перемога **Олександра Усика** (тепер уже Героя України) на рингу у боксі – до обурення з приводу хамської поведінки представника РФ на засіданні Ради безпеки ООН, на якому 24 серпня обговорювалося питання про можливі загрози ядерного вибуху на Запорізькій АЕС.

І все ж таки всі події, що відбувалися у ці дні, ще раз засвідчили про відродження української нації та зміцнення віри в перемогу та подальшу відбудову нашої держави. Зараз в Україні стрімко формується громадянське суспільство європейського типу, наявності якого так нам бракувало та й досі бракує.

Чому я так заявляю? До цього часу у нас дуже багато залежало та залежить від першої особи держави, її професіоналізму, виховання, або, як говорять, «бекграунду», і способу мислення та дій. Мені пощастило зустрічатися та спілкуватися з Президентами України – **Леонідом Кравчуком**, **Леонідом Кучмою**, **Віктором Ющенком** і **Петром Порошенко**. Усі вони -- неординарні особистості -- дуже різні і водночас дуже схожі один на одного тим, що кожен по-своєму вболівав і вболіває за долю України.

На долю Президента України **Володимира Зеленського** випала особлива відповідальність – у тяжкий час повномасштабної війни зберегти Державу.

На сторінках «Світогляду» ми вже висвітлювали постать першого Президента незалежної України **Леоніда Кравчука**. Хотілося б продовжити цю серію розповідей про Президентів України. Зокрема, на моєму столі лежить книга **Павла Гайдуцького** «Україна за президенства Л.Д. Кучми», яка також дочекалася свого висвітлення на сторінках журналу.

Далі скористаюся думками, запозиченими мною з різних джерел, які я нещодавно використовував у публічній лекції.

І. Фактично зараз на карту світу поставлено, яким буде XXI ст. для земної (про позаземні поговоримо окремо) цивілізації. Є два сценарії її розвитку:

1) концепція **Фукуями** з усталеними правилами для всіх, свободою вибору дій та ліберальних цінностей;

2) концепція **Гантінгтона** про зіткнення цивілізацій, у кожній з яких свої моральні кодекси. Ці цивілізації ведуть між собою війну за ресурси, впливи тощо.

Україна сьогодні – передовий рубіж такого вибору.

Незалежна європейська Україна (за першим сценарієм) та російська імперія (за другим) – речі несумісні. Отже, в Україні (разом із іншим демократичним світом) немає іншого вибору як покласти край зазіханням російській імперії.

Сподіваюся, що у Президента Володимира Зеленського та його команди вистачить мужності та сил разом із потужними Збройними силами України та самовідданим українським народом виконати цю історичну місію.

На сторінках «Світогляду» ми не забуваємо і про одну з основних наших тем, а саме – наука в Україні та її популяризація. Всіх нас турбують зміни клімату, цікавлять перспективи вивчення планети Земля та далекого Всесвіту. А ще більше непокоїть стан та перспективи розвитку науково-технічної сфери України.

Вище я вже згадував про Президентів України. Мушу визнати, що, на жаль, у мене склалося враження, що жоден із них не приділяв належної уваги розвитку науки та високих технологій в Україні (прийшло деяке розуміння тільки під час коронавірусної пандемії та настає зараз в умовах воєнного стану). На жаль, нам, науковцям, не вдалося переконати істеблішмент нашої влади в очевидних для світової спільноти тезах. Наведу знову основні положення цих тез.

Аксіома 1. Реальну незалежність і безпеку мають ті країни, які здатні створювати та ефективно використовувати нові знання.

Коментар 1. Національні інтереси України вимагають ефективного розвитку та використання науково-технологічного потенціалу, переходу виробництва на інноваційний шлях розвитку, забезпечення наукових засад державотворення, духовного розвитку громадянського суспільства.

Коментар 2. Україна мала (і частково зберегла) значний науково-технологічний потенціал. Але ступінь структурної повноти цього потенціалу та його фінансове забезпечення є недостатніми для повномасштабного вирішення проблем сьогодення.

Аксіома 2. Без державної та громадської підтримки наука не розвиватиметься, а без науки держава не матиме майбутнього.

Коментар 1. Необхідно запровадити на рівні держави і на всіх інших рівнях диференційовану систему підтримки наукової, науково-технологічної та інноваційної діяльності.

Коментар 2. Якщо держава претендує на звання «великої» чи хоча б такої, котра відіграє помітну роль у розвитку цивілізації, то вона повинна розвивати фундаментальну науку.

У цей непростий для нашої держави час підтримка науки повинна набути прагматичності – сприяти підвищенню рівня безпеки, конкурентноздатності економіки та добробуту громадян. ■

Ярослав Яцків